

Crkve brvnare naziv je za sve crkve sagrađene od brvana, tj. talpi, drva u obliku daske širine do 10cm. Ovakve crkve postoje svuda gde je drvo bilo najvažniji građevinski materijal, na primer u Rusiji, Poljskoj, Slovačkoj i u zemljama Skandinavije (sačuvane su crkve iz doba Vikinga), a u našim krajevima su najčešće u šumovitim dinarskim krajevima i Šumadiji. Odvajkada, na prostoru današnje Srbije, drvo je bilo najvažniji graditeljski materijal – bilo ga je u izobilju, lako se obradivalo, dobro je štitilo od hladnih zima. Početak gradnje vezuje se za rani XIII vek i vreme sv. Save, ali je danas sačuvano 50-tak, građevina nastalih tokom XVIII i u prvoj polovini XIX veka.,

Crkve brvnare uglavnom su skromnih razmera, ali su lepe i odražavaju u sebi jedno vreme kada se drugačije nije ni moglo graditi. Po predanju, Turci su dozvoljavali da se crkva sagradi u selu ako se može sagraditi za jednu noć. Naravno, ni jednu od ovih crkava nije moguće sagraditi baš toliko brzo, ali to dosta govori o uslovima u kojima su nastajale i brzini kojom su građene. Osim toga, jedna od najzanimljivijih osobina srpskih crkava brvnara je prenosivost - svaka ova crkva se može rastaviti i ponovo sastaviti na drugom mestu. Čuvanje vere i tradicije srpskog naciona bio je osnovni motiv njihovog podizanja. Dolaskom na čelo Beogradskog pašaluka Hadži Mustafa Paše, prilike u Srbiji su se znatno promenile. On je sam činio znatne ustupke narodu (prozvan je zbog toga "srpska majka"), a to je naročito zaživilo posle 1794. godine, kada Porta donosi niz zakona (fermana) od izuzetnog značaja za Srbe. Na osnovu jednog od njih, beogradski paša doneo je odluku da Srbci "mogu nesmetano obnavljati i podizati svoje crkve." Posle Kneza Miloša i njegove prve vladavine, gradnja crkava brvnara je prestala. Primat su preuzele zidane građevine. Pokoja brvnara podignuta je u mestima koja ne iziskuju veće crkvene obrede. Sve danas očuvane crkve-brvnare u Srbiji su stare oko 200 godina i na sebi ne pokazuju znake propadanja, što je dobar pokazatelj trajnosti gradnje drvetom. Po pravilu, crkve brvnare su se gradile od posebne vrste hrasta goruna, koji je posećen u tačno određeno doba godine, kada drvo ispušta smole koje ne dozvoljavaju crvima i insektima da ulaze u njega i da ga ugrožavaju. Jedna od najznačajnijih crkava brvnara je Crkva Pokajnica. Crkva Pokajnica, nalazi se u Velikoj Plani i sagrađena je 1818. godine, o čemu svedoči zapis na ikoni sv. Đorđa, kao i godina urezana u talpu, levo od ulaza u crkvu. Karađorđe je ubijen u Radovanjskom lugu kraj Velike Plane na letnji Aranđelovdan, 26. jula 1817. godine a njegovi posmrtni ostaci su, posle više prenosa sa jednog na drugo mesto, po naredjenju kralja Aleksandra, sahranjeni u grobnoj crkvi Karađorđevića 1930. godine na Oplencu, gde i danas počivaju. Izgradnja crkve tumačena je kao čin pokajanja zbog izdaje kneza smederevske nahije, vojskovođe i narodnog

starešine Vujice Vuličevića. Po predanju, Vujica je godinu dana ranije izdao svog kuma Vožda Karađorđa. Nikola Novaković je direktni izvršilac tog čina, ubivši vožda sekirom na spavanju. Novakovićevog brata Karađorđe je bio osudio na smrt zbog kukavičluka na Deligradu. Od trenutka ubistva, voždovog kuma Vujicu toliko je izjedala savest da je, da bi povratio svoje izgubljene snove, u blizini mesta na kojem je vožd ubijen podigao crkvu. I pored toga, pričalo se, da mu se san nikada više nije povratio. Hram je 1954. godine pretvoren u manastir. Orginalni ikonostas oslikao je Konstantin Zograf, koji je radio u Srbiji u drugoj polovini XIX veka. U porti manastira nalazi se drvena zvonara, jer je u srpskim brvnarama zvonik po pravilu odvojen od crkve.

Etno muzej, takođe je smešten u porti i predstavlja srpsku kuću iz prve polovine XIX veka. Desnom prostorijom dominiraju portreti Đorđa Petrovića. Pored voždovih slika koje ga prikazuju u punoj snazi kako rukovodi ustanicima, prikazana je i slika na kojoj se odmara ispod starog hrasta. Naime, odmarao se naslonjen na stari hrast, kako ne bi mogao čvrsto usniti, jer nikada nije sasvim verovao ljudima kojima je bio okružen. Delovi debla izloženi iza muzeja, svedoče o starosti i veličini drveta pod kojim je vožd srpski Karađorđe bivstvovao..

www.topsrbija.com

www.topsrbija.com

www.topsrbija.com

www.topsrbija.com

www.topsrbija.com

www.topsrbija.com

www.topsrbija.com

www.topsrbija.com

www.topsrbija.com

Crkva brvnara – POKAJNICA kod Velike Plane

utorak, 15 februar 2011 15:22

